Suomen luonnonsuojeluliitto

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle 1.3.2022

Suomen luonnonsuojeluliitto yhtyy valtioneuvoston valtioneuvoston kantaan siltä osin, kun valtioneuvosto pitää esityksen tavoitteita kannatettavana, mutta katsomme, että valtioneuvoston kantaa ympäristörikosdirektiivin muutosesityksen tulisi pitäisi tarkistaa vielä seuraavilta osin;

Valtioneuvoston kannassa ei tässä muodossa huomioi tai tarjoa konkreettisia ja riittäviä muita keinoja EU:n tehokkaan toteutumisen turvaamiseksi. Ehdotetut vaihtoehtoratkaisut, kuten hallinnollisten sanktioiden tarkistaminen on täysin riittämätön keinoa tehokkaan toteutumisen näkökulmasta, kuten suomalaisessa ympäristörikosoikeudellissa tutkimuksessa on havaittu. Talvivaaran ääritapauksessa annetut mitättömät tuomiot ja ja lukemattomat pienemmät vuodot ja lorahdukset, joista on yleisesti seuraa vain yleensä sakkoja, ovat osoitus Suomen rikosoikeusjärjestelmän tarjoamasta puutteellisesta suojasta luonnolle ja ympäristölle. Ympärikosten verrattain alhaiset rangaistusasteikot ja omaksuttu oikeuskäytäntö on tehnyt paikoitellen ympäristörikosten tekemisestä kannattavaa liiketoimintaa suhteutettuna alhaiseen kiinnijäämisriskiin ja pieniin seuraamuksiin. Ympäristörikossäädösten yleisestävyys on siis heikkoa ja Suomen oikeusjärjestelmän kestävyysvaje koskee myös rikosoikeusjärjestelmää.

Lisäksi perustuslailliset näkökulmat kuten laillisuusperiaate on mahdollista ottaa huomioon ympäristörikosdirektiivin kansallisessa voimaan saattamisessa, eikä pelkästään se syy, että EU:n tehokas toteutuminen johtaa muutoksiin kansallisessa lainsäädännössä ole syy ehdotuksen hylkäämiseen. Ympäristörikosdirektiivin muutos olisi myös looginen askel ympäristöperusoikeuden (20§) kehityksessä. Ympäristöperusoikeuden kehittäminen osana kestävää oikeusjärjesttelmä ja perusoikeusjärjestelmää tulisi huomioida perusteellisesti. Laillisuusperiaatteen vetoamisesta ja keskittymisestä ei pidä muodostua esteeksi oikeusjärjestyksen kehittämiselle.

Lisätiedot:

ympäristöjuristi Matti Kattainen, p. 044 7785 013 matti.kattainen@sll.fi